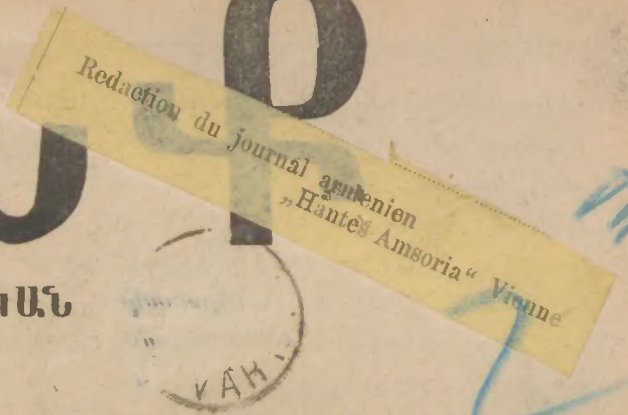

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

Բ. ՏԱՐԻ

ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ 8 ՅՈՒՆԻՈՒՍԻ 1897

ԹԻԻ 2

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայ 1897 տարեշրջանի

Պոստիկայի համար տարեկան 10 ֆր

1/2 " 5 "

Արտատպանի համար " 12 "

1/2 " 6 "

Կանխիկ վճարելի

Համակ դրամ եռսյուն խրկել հետևեալ հասցեով

ԽՐԱԹԱԹԵՐԹԻ ԽՐԱԹԱԹԵՐԹԻ ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՐՆԱ (ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ)

Редакция на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България).

Rédaction du journal

„Iravounek“

VARNA (Bulgarie)

Խմբագրության ուղղեալ գրութիւնք եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դատուաճներն միայն կը հրատարակուին ամբողջովին կամ մասամբ:

Շրանոցմանց տողը 20 սանթիմ. երեքէն աւելի անգամներու համար 20 աւ 100 գնդ կը լինի:

ԱԶԴ

Իրաւունքի 1897 տարեշրջանի բաժնորգագիրն է 10 ֆունտի Պուլկարիոյ և 12 ֆունտի արտատպանի համար:

Թերթը կը դրկուի անցեալ տաւ. բեշլանի բաժանորդներուն: Եթէ իրենց մէջ կ'ան այնպիսիներ, որոնք չեն ուզեր այս տարի բաժանորդագրուիլ, թող հաճին թերթը ետ դրկել մեզ առ առաւելն մինչեւ երրորդ թիւը ստանալէ յետոյ: Ուրիշ խօսքով ԱՆՈՆՔ ՈՐ ՆԵՐԿԱՅ ՏԱՐԻՒՆ ԵՐԵՔ ԹԻԻԵՐԸ ԿԸ ՍՏԱՆԱՆ ՈՒ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵՐ ՄԵՉ, ԻՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒ ԳԻՏԻ ՆԿԱՏՈՒԻՆ:

Խմբ. «Իրաւունքի»

ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 3 Յունուար 1897

Պատրիարքարանը մտաւ ճամբայի մը մէջ, որ ի սկզբան բաւական լայն և դիւրանցանայի կ'երեւէր և որ երթալով կը նեղնայ և հետեւաբար կը նեղէ Պատրիարքի վարչութիւնը: Վախ կայ որ ճամբային ծայրը անկը ըլլայ: Ս. Օրմանեան նախագէս պատրաստան և կառավարական չըջանակներէ առաւ խոստումներ ստացաւ, որոնք միացած դժնդակ ժամանակի մը մէջ ազգին ծառայելու պարտականութեան զգացման հետ մըցնին: Սրբազնութիւնը ընդունելու պատրիարքական արգէն ինքնին դժուարին, իսկ այժմ պարզապէս փշալից դարձած պաշտօնը: Խոստումներուն գործադրութիւնը ձեռք ձգել հեազհետէ կը դժուարանայ: Կառավարութեան հետ անընդհատ կատարուող և մեծագոյն մասամբ բացասական արդիւնք տուող բանակցութիւնները՝ զանազան խնդիրներու մասին, կը յոգնեցնեն Ս. Պատրիարքը, որուն համար զոյց կը պտտուի թէ մտադիր է հրաժարիլ տեսնելով որ իր ջանքերը ամբողջաբար կը դատապարտուին Դրան բարի կամեցողութեան պակասութեան պատճառաւ: Սա կայն կառավարութիւնը չուզիր որ նա հրաժարի, այլ կը ջանայ որ իր խոստումները չկատարելով հան-

դերձ՝ ուրիշ կերպերով գոհացնէ Սրբազանը: Գլխաւորապէս այս դիտաւորութեան վերաբերել է, ըստ իմ տեղեկութեանց, Ս. Տիմիտիէի Ա. կարգի պատուանշանին շնորհումն Ս. Պատրիարքին:

Ուրիշ կերպով ալ չէր կրնար ըլլալ: Թուրքը կ'ուզէ արտաքինապէս, ի ցոյցս լաւ վարուիլ ազգին հետ, որպէս զի, ինչպէս արգէն պրած եմ ձեզ, ումն չարեաց պատճառ կարծուին յեղափոխական շարժումները և Ս. Իզմիրեան. բայց ներքուստ, իրապէս, կառավարութիւնը անգրգռելի կը մնայ Հայը հալածելու իր գիտման մէջ: Ի՞նչ կարող է ընել Պատրիարքը հանգէպ Դրան ծածուկ դիտաւորութեանց, քանի որ չուզիր դիւպաններուն դիմումները, որովհետեւ վստահ չէ որ անոնց մօտ ազգեցիկ միջամտութեան մը համար տրամադրութիւն պիտի գտնէ, մինչ միւս կողմէ իր դիմումներ Դրան կասկած պիտի ներշնչեն և անոր դժգոհութիւն պիտի պատճառեն անտարակոյս:

Տարաբաղդ ու տերեւալ խառն գիւղը գոնէ հոգեւորապէս միտքով թարեւու նպատակով չէ. Սրբազնութիւնը անցեալ կերպի հոն գնաց, պատարագեց ու քարոզ խօսեցաւ: Այցելեց նաև Գալփայիան Որբանոցը: Կոտորածին և կողոպտութեան անկներեւ և սրտաճմլիկ հետքերը շատ յուզել են Պատրիարքը: Ո՞վ գիտէ ի՞նչ մտածումներ խռովեցին զինք, ի՞նչ խորհուրդներ յղացաւ թշուառներուն ի նպաստ և որոշեց խառնել զնալ ուղղակի Յարութիւն Բաշայի տունը անոր հետ խորհրդակցելու համար: . . . Դժբաղդութիւնը սա է որ բաշան ալ անգոր է, մանաւանդ Քաղաքական Ժողովոյ տեսնապետ ըլլալէն ի վեր:

Գաւառներու վիճակին վրայ պաշտօնական տեղեկութիւններ կը պակսին: Առաջնորդարանները առհասարակ չեն զրկել իրենց տեղեկագիրները, որոցմէ փորձով գիտեն թէ կարելի չէ շօշափելի օգուտ մը սպասել և որոնք, եթէ ստիկանութեան ձեռք անցնին, կառավարութեան զայրոյթը պիտի հրաւիրեն տեղեկագրողներու վրայ սա պարզ պատճառով որ իրաց ներկայ վիճակին մէջ ամեն ստոյգ տեղեկագիր իր բովանդակութեամբ գանգատագիր և ամբաստանագիր մը միայն կրնայ ըլլալ կառավարութեան դէմ:

Ս. Օրմանեանի այցելութիւն մը տուաւ Անգլիական խորհրդարանի անդամ Սըր Ալմէտ Պարթէթ,

որ ծանօթ է իր ծայրայեղ թրքատիրութեամբ: Այս նկատմամբ Պատրիարքը հարկ տեսաւ շատ վերապահութեամբ խօսակցել անոր հետ: Կ'ըսուի թէ Անգլիացի երեսփոխանին ճանադրութեան գլխաւոր նպատակն է ստուգել թէ ի՞նչ առիծան ճշմարիտ են կ. Պոլսոյ կոտորածին մասին եւրոպական մամուլի հաղորդած տեղեկութիւնները:

Այս տեղ բարենորոգմանց գործադրութեան հաւատարմութիւնը, միանգամայն եւ Եւրոպացի միջամտութեան վրայ հաւատք ունեցողները, Շատեր կը կարծեն թէ առաւելին կոտորածները և Հայոց դէմ պաշտօնական հալածումները պիտի դադարեն և երկուստեան հանդարտութիւն մը պիտի տրիէ առայժմ՝ անորոշ ժամանակի մը համար: Այս կարծիքին ընդհանրապէս սկսելուն մէջ նշանը կարելի է համարել այն շարժումը, որ կը նշմարուի առեւտրական մէկ քանի ճիւղերուն մէջ թէ՛ պլաստիկ և թէ՛ գաւառները, թէ՛ ընդհանրապէս առեւտուրը տակաւին կը մնայ անգոհացուցիչ և յուսալի չէ որ սովորական-կանոնաւոր կերպարանք մ'առնէ, զի ապագայն բոլորովին անստոյգ կերեւի:

ԹՈՒՐԿԵՐԸ

ԵՒ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄԱՆՑ

ԽՆԴԻՐԸ

Պոլսի թափալարի կ. Պոլսոյ մէկ թղթակիցը երկար տեսակցութիւն մ'ունեցեր է թուրքազգեցիկ դասին վերաբերող անձի մը հետ, որ կարգ մը կարծիքներ յայտնած է բարենորոգմանց խնդրին մասին, վստահացնելով թղթակիցը թէ նոյն կարծիքները այժմ առհասարակ կը տիրեն թուրք առաջնորդող շրջանակներու մէջ:

Ազգեցիկ թուրքին տեսութեանց կարծ բովանդակութիւնն է հետեւեալը:

— Մենք ամէն բանէ առաջ պէտք ունինք կայսրութեան ամեն տարբերուն տալու համահաւասար իրաւունք. առանց ասոր ոչ տեսական հանգարտութիւն և ոչ յառաջդիմութիւն կրնանք ձեռք բերել: Հաւատար իրաւունքը հաւա-

սար պարտիք կենթադրէ. ուստի պէտք է որ քրիտոսոնայ ազգերն ալ կոչուին զինուորական ծառայութեան: Մինչեւ հիմայ խորշեցանք քրիստոնէից ձեռքը զէնք տալէ, վախճալով որ յարմար առթի մը մէջ պայն գործածեն իրենց մահմետական երկրակիցներուն դէմ: Սակայն քրիստոնէից զինուորագրութիւնը առաջին քայլն է դէպ ի հաւասարութիւն և այդ քայլը պարտի առնուիլ:

Հաւասարութեան երկրորդ պայմանն է արգարութեան գործադրութիւնը: Մեր բանտերուն մէջ կը տառապին շատ անմեղներ, որովհետեւ կարող չեն արգարութիւնը դրամով գնել, մինչդեռ անգին բազմաթիւ, հարուստ, հանրածանօթ շարագործներ ազատ կը շրջագային, որովհետեւ դրամ և հետեւաբար ազգեցիկ միջոցներ ունին իրենց պատիժէն խուսափելու:

«Այն օրը ուր իր վարչական ճիւղին մէջ անհաւատարմ գտնուող բաշա մը դատարանէն դատապարտուի և հասարակ բանտը դրկուի, ուր ստիպուի իր պատիժը կրել սովորական գողի մը հետ, զոր թերեւս ինք դատապարտած էր քանի մ'օր առաջ, այն օրը թուրքիոյ համար նոր թուական մը պիտի սկսի. և այն օրը ուր առաջին քրիստոնեայ զինուորը պիտի երգնու Սուլթանին հաւատարմ մնալու, այդ նոր թուականը յաջողապէս անցուցած պիտի ըլլայ իր սկզբնաւորութեան փորձերը:»

Եւրոպական տէրութիւններն ալ հրաժարելու են երկրին ներքին գործերու խառնուելու իրենց իրաւունքներէն (քաթիքիշաւիօն), որոնք երկրին խռովութեանց, վարչական գործերուն յեղեղուկութեան պատճառ կը լլան և թուրքեցիներուն անվստահութիւնը կը գրգռեն միշտ հանդէպ Եւրոպայի և Եւրոպացիներուն: Քաթիքիշաւիօնները հաստատուած են այնպիսի ժամանակ մ'ուր թուրքիական կէս բարբարոս վիճակի մը մէջ էր. իսկ այժմ՝ անոնք աննպատակ կը դառնան, մանաւանդ երբ բարենորոգումները գործադրուին:

կառավարիչի թուրքիան դնել
Եւրոպական խնամակալութեան մը
տակ՝ ներքին, պատերազմական և
երմտական նախարարութիւնները
յանձնելով մէյմէկ եւրոպացի դի-
ւանագէտի Ստալինի նպատակն
է մեզ աւելի տկարացնել, մեր ան-
կախութիւնը քայքայել, ինչ որ
անընդունելի է մեզ համար:

Լաւագոյն էր որ Ստալինը այդ
երեք նախարարները ընտրէր մեծ
տէրութեանց կողմէ առաջարկեալ
անձերէ: այսպիսի կարգադրու-
թեան մը դէմ ըմբոստանալու մտա-
դիր չենք, որովհետեւ արդէն մեր
եղեւմտական և պատերազմական
գործերը Եւրոպացիներու ձեռքն
անցած են: Ասոր փոխարէն կը
պահանջենք քաթիքիշխանիօններու
բարձումը և Եւրոպայի բարոյական
աջակցութիւնը բարենորոգմանց
գործադրութեան, մասնաւորապէս
քրիստոնէից զինուորագրութեան
խնդրին ի նպաստ:

Թուրքիոյ եղեւմտական վիճակը
կարծուածին չափ յոռի չէ. երբ
բարենորոգումները գործադրուին,
քաթիքիշխանիօնները ջնջուին, երկ-
րին հասոյթները պիտի առատա-
նան և առևտուրը պիտի ծաղկի:
Յետոյ՝ երբ ժողովուրդը զգայ թէ
Եւրոպայի բռնութիւնը դադրած
է մեր վրայէն, ամեն ոք ամեն զու-
հաբերութիւն պիտի ընէ երկրին
եղեւմտը կանոնաւորելու փափա-
քով և կարող ու ուղղամիտ մար-
դիկ երեան պիտի գան վարչու-
թեան ամեն ճիւղերը բարեկարգե-
լու և պետական ծախքերու մէջ
կարելի խնայողութիւնները ընելու
համար: Բայց ի՞նչ Եւրոպա ստի-
պէ մեզ իր ուզած բարենորոգում-
ները գործադրել, որոնք երկրին
պէտքերուն և հանգամանքներուն
համաձայն չեն, գործը շատ սուղի
պիտի նստի խեղճ Թուրքիոյ և ոչ
ոք յօժարակամ պիտի նուիրէ իր
գրամու ու գործակցութիւնը միայն
իր հին սխալները կրկնած պիտի ըլ-
լայ Եւրոպա և ոչ մի յառաջդիմու-
թիւն կարելի պիտի ըլլայ:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՆԴՈՒԽՏԸ

Ձմեռ է. ցուրտ քամին կը փչէ
խստագին, կը սարսուի երկիր, կը
սպառնայ երկին. մարդիկ պատա-
պարուած են սմբակուռ շէնքերու
մէջ: Ամայութիւնն ու սուգը տի-
րած են ամենուրեք և լուծ են յա-
ւէտ թռչնեկաց զայլալիկներն ու
ամենայնաթիւ թռչունորաց խռիւտ
կռիւներն իսկ, որոնք վերջապէս
սփոփանք մ'էին դժբաղդ նժդէհիս:
Ձմեռնային համայնատարած սպի-
տակ պատանին մէջէն կ'երեւան
միայն ուրուական ծառերու գոտա-
ցած ոստեր, որոնց վրայ թառած

ՆՊԱՍՏԻ ԳՈՐԾՆ

Ի ՊՈՒԼԿԱՏԻԱ

(Շար. Նախորդ քիշիւն)

Ինչպէս ըսինք, Հիւանդանոցէն
դուրս ապրող մօտ ութ հարիւր
ընտանիքներ կան, որոնք կընդու-
նին առօրեայ հաց-էն չքաւորնե-
րը նաեւ կերակուր - հագուստ,
կոշիկ, վառելիք, անկողին և տան
վարձք:

Հացի բաշխումը կը կատարուի
հիւանդանոցին մէջ, ուր ամէն օր
կը դիմեն խեղճ գաղթականները՝
մեծաքոյն մասամբ կիներ, և ցուց-
նելով իրենց թուաւոր տոմսերը
որոնց վրայ նշանակուած է տը-
րուած հացին քանակը, կը ստա-
նան նպաստը: Օրական երեք հա-
ղար հաց կը սպասուի: Կիներ թէ
մտադրութիւն կայ այս թիւը չա-
ւելցնել, վասնզի այս օրեր հաց
ընդունալ ընտանիքներու վիճակը
դարձեալ քննութեան ենթարկը-
ւած է և անոնք որ քիչ չբարկա-
րող ենթադրուին իրենց հացը ճա-
րելու, պիտի դրուին նպաստէ:

Օրական 120-130 քիլօկրամ միս
կը սպասուի, որուն մէկ մասը հում
կը յանձնուի բժիշկին տոմսով
ներկայացող նպաստընկերներու և
միւս մասը կեփուի հիւանդանոցին
մէջ, ու կը բաշխուի թէ հոն պա-
տաւարուող և թէ դրսէն ներկայա-
ցող ամենէն չքաւոր ընտանիքնե-
րուն: Բաշխուած կերակուրները
գրեթէ ընդհանրապէս երեք տե-
սակ են, լուբիա, բաթաթէս և
բրինձ՝ մսով եփուած: Ըստ մեր
տեղեկութեանց, այս կերակուր-
ները երբեմն շատ անխնամ ու ան-
համ կը պատրաստուին, այնպէս
որ անօթի գաղթականներն սկա-
մայ կուտեն դայնս: Եթէ կերա-
կուրներու անհամութիւնը Օրիորդ
Ֆրայզըրի ինայողական նկատում-
ներուն հետեւանքն ըլլար, անք
պատշաճ չպիտի համարէինք այս
գիտողութիւնը ընել: Բայց քանի
որ ծախքը չինայուիր, կը կար-
ծենք թէ անոնք զորս Օրիորդը իր
վստահութեամբ պատուած է,
պարտէին աւելի խղճահար ու ան-

որներու խմբակները իրենց սե-
բաղդը կուլան լոկեխին, նման
վտարանդիւս, որ դժբաղդ է քան
զայնս, զի ծառի ճիւղն իսկ կը
պակսի իրեն, զի խարխուլ խրճիթ
մը իսկ կը զլանան իրեն: Ապակի
արահետներէն կ'անցնին ու կ'անց-
նին անծանօթ ստուերներ, սառ-
նադէմ գիւնի. անտարբերութիւն
հագած, անխղճութեամբ դիմա-
կաւորուած՝ կ'երթան նոքա հան-
գատանալու շերմին սենեակներու
մէջ, բարեկամներու ու սիրելիներու
հետ թերեւս հաճոյալի երեկոյթ
մը անցնելու, թերեւս պանդուխտ
ծաղրելու, նորա էութիւնը հեգ-
նելու:

Ո՛հ, Ատուած իմ, ընդարմա-
ցած է մարմինս, թուլացած է հո-
գիս, արցունքս չորացած է աչքե-

թերի կերպով կատարել իրենց
պաշտօնը՝ հոգ տանելով կերակուր-
ներու լաւագոյն պատրաստու-
թեան:

Ուրիշ գիտողութիւն մ'ալ ու-
նինք, զոր Ազնիւ Օրիորդին բա-
հաճ նկատողութեան կը յանձնա-
րարենք՝ վստահ լինելով իր սրտի
անհուն հոգածութեան վրայ:

Խեղճ հայ աղջիկներ ու կիներ,
թերեւս մեծ մասամբ առտնին
գիւրակեցիկ կեանքի մը վարժ՝
ստիպուած են այս ցուրտ ու ցե-
խոտ եղանակին մինչեւ հիւանդա-
նոց երթալ ամեն օր՝ պնակ կամ
տոպրակի ձեռքն և բացօթեայ տե-
ղիւ սպասել կերակուր կամ հաց
ընդունելու համար: Բարեբաղդա-
պէս ձեռք մինչեւ հիմայ այնքան
խիստ չ'ողու այս տարի. հապա-
կիթէ վաղը, միւսն օր սառն քա-
մին փչէ և ձիւնը տեղայ, ինչ պի-
տի ընեն այդ խեղճերը. շատնր
անշուշտ պիտի հիւանդանան:
Հարկ չէ՞ր արդեօք ճար մը մտա-
ծել այս անպատեհութեան տուէն
առնելու համար: Կարելի չէ՞ր
արդեօք գտնէ հացի նպաստը զըր-
կել թշուառներուն տունը, ինչ որ
թէ ձմեռ ժամանակ երթեւեկելու
գժուարութիւններէ պիտի տպասէր
նպաստաւորները և թէ՛ անոնց
արժանապատուութեան զգացման
ըստ կարելոյն խնայելու՝ ըստ մեզ,
բարոյական մեծ առաւելութիւնը
պիտի ունենար և բաշխման գործու-
ղութեան կանոնաւորութիւնը պի-
տի դիւրացնէր:

Եթէ այսպիսի կարգադրութիւն
մ'ընել մեզ անծանօթ պատճառնե-
րով անկարելի կամ գժուար է,
կարելի չէ՞ր գտնէ՝ փոխանակ հի-
ւանդանոցը ընելու բաշխման միակ
կեդրոնը, հայաբնակ քանի մը գըլ-
խաւոր թաղերու մէջ յատուկ տե-
ղիւ ունենալ, ուր կատարուէր
բաշխման գործը:

Հացէն ու կերակուրէն անմիջա-
պէս յետոյ կուգայ փայտի նպաս-
տը: Իւրաքանչիւր ընտանիք կ'ըն-
գունի միջակ կամ փոքր կառք մը
փայտ հինգ շարթուան համար,
որոյ լրանալէն առաջ իրաւունք
չունի վերստին փայտ խնդրելու:

Ըստ մէջ և ջրատուած են իմ կեն-
սական ոյժերս: Ոսկորներս կը
համրուին մարմնոյս վրայէն ու կը
սպառնան դուրս թափել և քոյ-
քայիլ իմ խարխուլ կազմութիւնս:
Մոռացած է զիս Երկին, մոռացած
են մարդիկ: Գութի հրեշտակը
աներեւութացած է աշխարհէն և
անտարբերութեան խրաւիղակը
տիրապետած է համայնուրեք: Խօ-
լաշունչ քամիները փչած են խղի-
կիս՝ իմ մեայլ ապաստանարանիս
դրան ու լուսամտի փեղկերը՝
որոնց ճեղքերէն ցուրտն ու ձիւնը
յորդահոսան ներս խռեկով կու-
գան կը բաղխին իմ երթագեալ
անդամներուս, սառած ոսկորնե-
րուս անհանդուրժելի ցաւեր պատ-
ճառելով, անբուժելի վերքեր բա-
նալով:

Կաթ կը տրուի միայն հիւանդ-
ներու և մանկիկներուն՝ բժշկաց
պատուէրին վրայ:

Գանք հանդերձեղէնի: Օրիորդ
Ֆրայզըր լաւ խորհուրդ մ'ունեցաւ՝
կանանց և այրերու հագուստներու
պատրաստութեան համար ընդար-
ձակ գործանոց մը բանալով նոյն
իսկ հիւանդանոցին մէջ և գաղթա-
կան դերձակներ ու դերձակահիւներ
աշխատեցնելով օրականով, որոց թիւը
80ի կը հասնի: Մինչև հիմայ հա-
ղարէ աւելի երկսեռ գաղթականներ
ընդունած են յալլա, քանիքայօն,
չըջաղգետ և կանանց չափք:
Նպաստի այս ճիւղին համար դեռ
խնդրանքը այնքան շատ է որ դեր-
ձակները չ'են հոսանի կարելու:
Ճիւղակեղէնը նոյնպէս հիւանդա-
նոցին մէջ կը պատրաստուի ու կը
բաժնուի:

Միայն կօշիկի բաշխումը կը
կատարուի հիւանդանոցէն դուրս,
Փափաղանի կօշիկարատան մէջ,
որ հայթայթիչն է: Մինչև այսօր
գաղթականներուն յանձնուած կո-
շիկներուն թիւը անցած է 3500ը:
Գուլպայի սպառումն ալ վար չ'էմար
կոշիկի սպառումէն:

Նպաստի կարեւորագոյն մէկ ճիւղը
կը կազմէ նաեւ տան վարձքը: Մինչև
գեկտեմբերի վերջ՝ իբր չորս հա-
րիւր ընտանիք Օրիորդէն ընդունած
են իրենց սենեակներուն վարձքը:
Սակայն այս նպաստը կ'ընդունին
միայն այն ընտանիքներ, որոնք
չունին դրամ՝ շահող անդամ մը
այր կամ կին:

Օրիորդ Ֆրայզըր հիւանդ գոյ-
թականներու համար անբուժական
ու աննպաստ նկատելով հիւանդա-
նոցի շէնքը, օգտուուն և ընդար-
ձակ տուն մը վարձած է Գ. Թաղին
մէջ, զօրանոցին դէմ, ուր մասնա-
ւոր հոգածութեամբ կը խնամուին
այն հիւանդները որոնք պուկար
հիւանդանոցին մէջ բուժուելէ ետք՝
տակաւին պէտք ունին լաւ սնուն-
դով կազդուրելու իրենց ոյժերը:

Կառավարութեան կողմէ կարգ-
եալ երկու հայ բժիշկներէն մին կը
կենայ այս տան, իսկ միւսը հի-
ւանդանոցին մէջ: Ամէն օր այս
երկու բժիշկները որոշեալ թաղերու

Մերթ ընդ մերթ կը տեսնեմ
երկնի երեսը թիւփոտ ամպերուն
մէջէն, որպէս յուսոյ աստղ. այլ
խաբուսիկ յոյս, զի անհետ կը
լինի ընդ փոյթ, ձգելով պանդուխ-
տը իր ցաւոց և տառապանաց մէջ:

Է՛հ, կը բաւէ՝ Երկին, անագո-
րոյն Երկին, լուծէ վրէժդ հեգ
պանդուխտէս, ա՛ւ հոգիս և հան-
դարտէ՛. ալ անտանելի է կեանքը
ինձ համար:

Բայց չէ՛, կը սարսուի հոգիս,
կը գողայ մարմինս... մեռնի՛լ
օտար հողի վրայ, անէանալ ան-
ծանօթ երկրի վրայ չէր իմ գա-
ղափարականը. կ'ուզէի, կը փա-
փաքէի տեսնել վերջին անգամ մ'ալ
իմ հայրենի երկիրս, սլանալ Բիւ-
րակնեան լեռները, հոտոտել բու-
րումնաւէտ ծաղիկները, լսել ար-

մէջ կ'այցելեն հիւանդներուն, որոնց
գեղազիրները կը պատրաստուին
պուշկար հիւանդանոցի գեղարունին
մէջ :

(Շարունակելի)

ՈՒՐ Է

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԸ

Մեր ազգային գործերը գրեթէ
ոչ մի տեղ տեւականապէս գոհա-
ցուցիչ վիճակ մ'ունին : Այս տը-
խսը երեւոյթին պատճառը ընդ-
հանրապէս կը վերագրենք պաշ-
տօնավարողներու անձնական տպի-
կարութեան կամ անպարտաճանա-
լութեան, երբեմն ալ հայ ժողովու-
րին նուազ բարեկեցիկ դրութեան
կամ անոր՝ զոհողութիւն ընելու
անպատրաստակամութեան և այս
ոգուով Ընենք մեր գիտողութիւն-
ները, քննադատութիւններն ու
վիճարանութիւնները ազգային գոր-
ծերու մասին :

Օրինակով մը բացատրեմ ըսածս :
Երբ, ենթադրենք, եկեղեցական
կարգապահութեան դէմ՝ զեղծում
մը կը գործուի, շատ պարզ ու
բնական կ'երեւի որ յանցապարտ
եկեղեցականը (իր հետ յաճախ
ամբողջ եկեղեցական դասակարգն
իսկ) այսպիսով և դատաւարութիւն-
այս նաեւ օգտակար է և արդար-
ամեն հանրային գործունէութիւն
պարտի արդարեւ քննադատելի իր
լաւ ու յոռի յատկութեանց համա-
ձայն, հանրութիւնը իրաւունք ունի
իր գործերուն վարչութեան մասին
ճշմարտութիւնը իմանալու, լաւն
ու յոռին գիտնալու :

Այս կէտը անվիճելի է. ագոր-
քսելիք չկայ :

Սակայն ես կ'ուզեի ծանրանալ
ուրիշ կէտի մը վրայ որ դժբաղ-
դաբար շատ յաճախ կը վրիպի մեր
ուշադրութենէն և որ սակայն ա-
մենէն էականն է անկասկած :

Երբ ազգային գործերու վար-
չութեան մէջ ցաւալի թերութիւն
մը կը տեսնուի — պատասխանատու
ով կ'ուզէ՞ ըլլայ, կրօնական թէ
աշխարհական, թողակաւոր թէ
անթողակ, հարուստ թէ աղքատ

տուտիս երգը, համբուրել հայկա-
կան յիշատակարաններու, քան.
դակներու, խաչքարերու, աղօթա-
տեղիներու մնացորդները, խմել
սառնորակ անապակ ջրերը, տեսնել
գեւ թարմ արիւնով ներկուած
վարդագոյն հողը ու հանգչիլ Ծաղ-
կոտնի անմոռուկներուն մէջ, Եփ-
րատի և Տիգրիսի հանգէպ . . . :
Ո՛հ, այն ատեն իմ մահս անմա-
հոթիւն պիտի լինէր և իմ գալուկ
չլիւնքներէս դարձեալ ալելուներ
պիտի բարձրանային դէպ յիւրկին
ու պիտի հանգչէի յաւէտ գրկա-
խառնուելով նախահարցս ոսկորնե-
րուն հետ, համբուրուելով անոնց
ուրուականներուն հետ, միմիջեւով
Հայրենիքի սէրը, երգելով Ծաղ-
կոտնի եղեմական ծաղիկները ու
Բերդկնի անմահական ջրերը,

մի պաշտօնեայ — հա՛րկ է զանա-
զանել թէ պարտազանցութեան
պատճառը սոսկ անձնակա՞ն է,
այսինքն, որոշ անձի մը յատուկ
հանգամանքներու մէջ որոնելի,
թէ՛ առհասարակ ազգային ամեն
պաշտօնէի վրայ առաւել կամ՝ նը-
ւազ նշմարելի է :

Առաջին պարագային մէջ ընե-
լիքն շատ պարզ է. կարգի հրա-
ւիրել, պատժել կամ հեռացնել
պաշտօնեայն. ատով խնդիրը ստու-
ցած կ'ըլլայ իր գոհացուցիչ լու-
ծումը. պաշտօնէին հետ կ'անհե-
տանան նաեւ իր անձին հետ կապ-
ուած անպատեհները իրենները :

Երկրորդ պարագային մէջ սա-
կայն խնդիրը կ'ընտոտ է և դժուա-
րալոյծ, զի անձերու փոփոխու-
թեամբ չեն բարձուր այն թերու-
թիւններ որոնք սպրդած և քիչ թէ
շատ ընդհանրացած կ'երևին ամեն
խառն ու դատակարգի մէջ : Պար-
տաւանց պաշտօնեան կը փոխու-
բայց ի՞նչ օգուտ, երբ անոր յա-
ջորդն ալ վարակուած է նոյն թե-
րութենէն :

Կը չափազանցեմ արդեօք. չկա՞ն
արդեօք մեր մէջ ընդհանրացած
թերութիւններ, ախտեր, որոցմէ
ուղղակի բղիւն, գէթ մասամբ՝ այն
պարտազանցութիւնները, որոնք
որդի մը նման կը կրծեն ու կը
խանգարեն մեր հանրային գործե-
րու առողջութիւնը :

Տեսնենք : (Շարունակելի)

ՀԱՅԵՐՆ Ի ԲԱՐԻՉ

Բարիկէն կը գրեն մեզ :

— Այս վերջին ամիսներ՝ Երե-
ւանսարգ թուրքերուն հետ համա-
ձայնելու ողորդալի նորաձեւու-
թիւնը ինկած է մեր ազգայնոց
մէկ մասին մէջ, Հայը Հայուն հետ
համաձայնելու տեղ, կուզէ հա-
մաձայնիլ դիմակաւոր թուրք բա-
րեկամներու հետ, որոնցմէ ոչ մի-
բարեք չէ կարելի սպասել : Թուր-
քերը տեսնելով թէ Հայերուն չը-
նորհիւ միայն կրնան իրենց խըն-
դիրը կանաչ սեղաններու վրայ բե-
րել, դնել, և մանաւանդ քաջ հա-

Հայն ու Հայաստանը :

Ո՛հ, երկինք, գիտեմ, չպիտի
հասնիմ իմ փափաքիս, ու իմ այս
կիսակենդան ոսկորներս ամփոփե-
լով սեւ պատանի մը մէջ, պիտի
տանին նետել օտարի սեւ հողի վիհը,
բայց իմ ուրուականս դարձեալ
պիտի ցցուի գերեզմանէս դուրս,
և հաւաքանայ ու բողբոջ ձոյներ
պիտի բարձրացնէ հանուր մարդ-
կութեան դէմ, եղած անիրաւու-
թեան դէմ, ու դէպ ի Հայաստան
դարձած պիտի ձայնէ անդադար
— յառա՛ջ, Քաջեր Մասեաց լեռ-
ների, յառա՛ջ, Քաջեր Հայրենի
երկրի, Հայաստան աշխարհի՛ . . . :

27 Դեկտ. 1896

Պուրկաղ Մ. Գևորգի

մոգուած ըլլալով որ Հայերուն մօա
կայ խլրտացող, ձեռներէց սգի,
ինչ որ իրենց կը պակսի իսպառ,
ուղեցին օգտուել անոնցմէ :

Իսկապէս այս նոր, զարգացողի
ձեւեր առնող թուրքեր մեզ հա-
մար աւելի վտագաւոր են ու պի-
տի ըլլան, քան հին մոլեռանդ
թուրքերը : Մեր հայ եղբայրները
զգուշանալու են անոնց թակար-
դին մէջ ինչպէ՛ս : Հոս Երեւա-
նսարգ թուրքերը ճաշկերոյթի ձե-
ւով արդէն լարեցին թակարդ մը
և դեկտ. 23 ի գիշերը հոն ձգեցին
13 հայ երիտասարդներ :

Թուրքահալ այս քաղաքականու-
թեան դէմ պայքարը սկսած է ար-
գէն հոս : Հայ հանրութեան դա-
տաստանին առջեւ իբր մեղապարտ
պիտի դատապարտուին անոնք,
որ կերթան եղբայրութիւն կը հաս-
տատեն մեր բիւրաւոր մարտիրոս-
ներուն դահիճներուն եղբայր հետ :

Երիտասարդ թուրքերուն ճաշ-
կերոյթին մասնակցող հայ հրա-
ւիրեալներուն մէջ գոնուցան այն
պիսիներ, որոց դիւրին չէ ներել,
զոր օրինակ, Տ. Սիւլալը : Եթէ
սա իր յափշտակելու ուղած «Հնչակն»
ու նոյնանուն կուսակցութիւնը
այդպիսի թուրքահայկական ուղղու-
թեամբ, կամ ըսենք, չեղութեամբ
պիտի վարէր, վայն էր եկեր մեր
գլխուն : Հապա ի՞նչ ըսել Զէյթուն-
նի անցեալ տարուան երկու հե-
րոսներուն, որոնք նոյպէս ներկայ
էին այդ ճաշկերոյթին. «Յո՛ւմէ
բարձանց, յո՛ր անկեալ վիհ» . . . :

Պոյսոյ հայ գրագէտ դասն ալ
ունեցաւ հոն իր ներկայացուցիչ-
ները, վոսիփորասուն երկու ծա-
ղիկներ, զոր հրապուրուելու գաղտ-
նիքը գտեր էին թուրքերը :

Շնորհաւորելի են այն Բարիզա-
բնակ Հայեր, որ գիտցան մերժել
Երիտասարդ թուրքերու ճաշկե-
րոյթին մասնակցելու հրաւերը, և
աւելի շնորհաւորելի են այն Հա-
յեր որոնք բնաւ չի հրաւիրուե-
ցան : Թուրքերը գիտէին իրենց
գործին գալիքները, մենք ալ գիտ-
ցանք մեր գործին չեկողները : —

Ինչպէս նախընթաց նամակէն,
նոյնպէս ուրիշ աղբիւրներէ սեղ հա-
սած լուրերէ կը տեղեկանանք թէ
մեր բարիզաբնակ ազգակիցներուն
մէջ միաբանութիւնն ու համաձայ-
նութիւնը իրենց բացակայութեամբ
կը փայլին :

Այս այնքան աւելի ցաւալի է
որքան, ինչպէս կերելի, օտար
տարր մը, ըսել կուզենք, Երե-
ւանսարգ թուրքիւ, կարեւոր դեր
մը կը խաղայ այս անհամաձայ-
նութեան մէջ : Մեր թղթակիցը
լաւ բացատրած է թէ ի՞նչ պատ-
ճառով անոնք պէտք կ'զգան Հայե-
րու աշակցութեան. սակայն յայտ-
նի չէ թէ անոնց յարող մեր ազ-
գակիցներ անոնցմէ ի՞նչպիսի օգուտ
մը կը սպասեն, որ կարենայ հակա-
կռուել Բարիզի բոլոր Հայերուն
համերաշխ գործակցութիւնը :

Կա՞ն արդեօք Հայեր որ կար-
ծեն թէ թուրքիոյ հայութեան
ցաւերը կրնան բուժուիլ Միտ-
հաթեան սահմանադրութեան գոր-
ծադրութեամբ, որ Երիտասարդ
թուրքերուն գլխաւոր նպատակն է
և որ մեր գերութեան շղթայները
աւելի զօրացնելու միայն կրնայ
ծառայել :

Մ. ԿԼԱՏԸ ՍԹՕՆԸ

ՍՕՆ ՆՈՒԹԳԸ

Մատամ Կլատսթոնը 85 ինճի
սիննինէ գատէմ պատմաւ միւնա-
սէպէթի իլէ, Հօվարտէն գօնադրնա
միլլէթտաշարը մըլտան պիր հէյ-
եթի մէպուսան կիտուպ՝ վէ հա-
փառ կաթողիկոսըն ըհսմինի մա-
տամը մուսաիլէհայա թաղտիմ
իթմիշ վէ օլ էսնտտէ Միւսիւ կը-
լատսթօն տէմիշ տիր :

« Ինկիլթէրա քէնտի միւսէսսէմ
գուվլէի էտէպիլէսի խիւափընտա
օլարագ, իճրա օլընան ֆաճէալա-
րը թէպէյիւն ու թաստիգ իթ-
մէքտէն մատտէ պիր շէյ հաբամա-
տը. էրմէնի մէսէլէսինտէ, պէօ-
յիւք այպ ու ըհգալէթ ալթը մու-
ազգամ՝ տէվլէթլէրին իւզէրինէ
տիւշէր :

Պու կիւնէ գատար տիւնեանըն.
էն պէօյիշք . . . զալէպէ իտի-
յօր. կաթտարըդ էլան տէվամ
իթմէքտէ իսէտէ, նիհայէթ ճէզա-
սընա չարըլաճագ տըր . . . : »

Հօնտրատան եազըլտըղընա կէօ-
րէ՝ օսմանը էլիսի՝ Մ. Կլատսթօ-
նըն իշպու շիտտէթի քէլամարը
պա թէլէկրաֆ Սթանպուլա պիւ-
տիրմիշ տիր :

ՏԵՍԻՍԵ

Իրաւի նամ կազէթայա Սթան-
պուլտան պէրվէճհի տիթի եազմը-
լար տըր :

Պուկար վաբօրը իլէ կէլէն Էր-
մէնիլէրտէ Միւրտիշ իսմինտէ պի-
րիսի՝ օլընան իւպար իւզէրինէ
տէրտէսթ օլընմըշ տըր : Դրօշա-
կըն մաթպատսընտա պատըմըշ պիր
իլաննամէ մէրգումտէ պուլընտը :

Բօլիս տալիէսինտէ օլընան իս-
թինթագտա կէօեա Միւրտիշ տէ-
միշ տիր : « Մուշտաքի աղքէր գըշ-
լասընը հափայա չըգարմագ իշիւն
Սիմօն Գէորգ իսմինտէ պիրիսի
100 ֆէտայիլէրլէ Բարիզ գօմի-
թէսի թարափընտան թիւրքիայա
կէօնտէրլիմիշ տիր. վէ Պաթում
տան Պուրկաղըն էրմէնի բարա-
սընա կէլէն պիր մէքթիւպ՝ մէր-
դում ֆէտալիլէրին թիւրքիայա կէ-
թիշմիշ օլտըգլարընը պիրտիրմիշ
տիր : »

Պու իֆատէ Մուշ շէհրինի տա-
խի գըրմագ իշիւն հիւքիւմէթ թա-
րափընտան գուրըմըշ պիր տէսիսէ
օլմալը, պիրա եէնի գըրկըն բը-
լանլարը հազըրլանմագտա օլտըղը
պաղը հափտիլէրտէն ֆէհմ օլըն-
մագտա տըր :

ԿԻՐԻՏ

Սօն հափժալարտա կիրիտոտէ
հէնի իրթիւլալար չըգումագտա վէ
իսլամլարն թաարուգլթնտան
տօլայը Բուսլարն հէնի իսեանա
հազըրլանմագտա օլտըզլարը Պապը
Ալիյի թէլաշէ պըրագմըլ օլտըզլըն
տան, Սթանպօլտան տընան հա-
ւատիսէ կէօրէ՝ խարիճիյէ նագը-
րը էլլիլէրէ մաւրաճաթ իտէրէք
էհալինին էֆըբարընը թէպին իթ-
մէք իճիւն Գանեա գօնօլտարը-
նը իճրաի թէէսիթ ու զայրէթտէ
պօլլընմալարընա տաիթ թալիմաթ
վէրիլմէսինի իճրա իթմիշ տիթ:

«Վիլինյի» նամ հարպ վարօր-
ընըն Բիրէատան Գանեայա հա-
րէքէթ իթմիշ օլտըզլը րէվայէթ
օլլընիթ:

Թայմըզըն Աթինա թարիգիլէ
կիրիտաէն ալաղը հավատիլէրէ
կէօրէ՝ մէզքիւր տաաաա հէնի
զըրկընլար վալալա կէլմիշ օլտը-
զլըն վէ գարըըզըզլար զուհուրի
իլէ հէյէճան տըթմագտա պօլլըն-
տըզլըն պիւտիթիթլար:

Կիրիտաէ ժանտարմա թէշքիլի
իչիւն թէշքիլի իտէն գօմիսի-
օնը մալտուսըն իթթիթիլ իթ-
տիկի ճէտվէլ էլլիլէր վաւըթաաթ
իլէ Պապը Ալիէ իթթիթիլ տէֆա օ-
լարագ թագտիթ օլուպ, գապուլ ի-
տիլմէսինի էլլիլէր իտաաա իթ-
տիթթիթիլտէն, պու տէֆա Պապը
Ալիտէն գապուլ օլլընմըլ օլտըզլը
վէ րէսմէն իլան օլլընաճաղը սէօյ-
լէնմէքտէ տիթ:

ՄԱԳԹՈՒԼ ՍԱԼՎԱԹՕՐԸՆ ՄՈՒՀԱԲԷՄԷՍԻ

Աժանա Ռէյքէր աթիտէքի հա-
վատիսի վէրմիշ տիթ:

Բահայ Սալվաթօրըն գաթլ օլ-
մաւընա մէտուլ թուլթըլտն գապիթ
Մագհար պէյին՝ Մարաշտա մէր-
քէզի օլան տիվանը հարպտան
պէրաաթ իթթիթիլմէսի իւզէրինէ
Սուլթան տաթմանըն հէնիտէն պա-
զըլմաւընը էմր իթմիշ տիթ:

Յագաթ մալիւմ օլտըզլը իւզրէ,
Յրանսա վէ իթպիւա էլլիլէրէ էվ-
վէլտէն քէնտի դրապօմալարը կէ-
րի չաղըմըլլար իտի, զիւր Պապը
Ալիին թէմին իթմէսի իսլաֆըն-
աա օլարագ, տրապօմալար Մա-
րաշտաթի տիվանը հարպ սալօնըն-
աան իչէրիւ գապուլ օլլընմըլլը-
լար իտի. քէզա էլլիլէր՝ օլլընտն
մուհաքէմէն քէէն նէ լէմէքիւն
հիւքիլիտէ թուլթաճալարընը
Սուլթանա պիւտիթիլլէրտի. վէ
պիւտիթիլ Մ. Գամպօն տաթմանըն
Սթանպօլտա կէօրիլմէսինի թա-
լէպ իթմիշ տի: Պաշգա պիւր մէն-
պատան ալտըզլըմըլ հապտիս մէլ-
քիւր տաթմանըն Հալէպտէ կէօրիւ-
լէճէկինի պիւտիթիլ տիթ:

Մ. Գամպօն մուհաքէմէնին
Հալէպտէ կէօրիլմէսինի աթիտէ-
քի շարթլարլէ գապուլ իթմիշ տիթ.
1) Մագհար պէյին շիմտիտէն հա-
պըս օլլընմաւը. 2) տրապօմանըն
մահքէմէտէ հաղըր պօլլընմաւը,
3) իճապ իթթիթիլ հալտէ տաթմա-
նըն թէքթար Սթանպօլտա կէօ-
րիլմէսինի թալէպ իթմէկէ էլլի-
նին հազըր օլաճաղը:

Отговорникъ: X. Тамисовъ.

ԲՈՒՍԻԱՆԸՆ

ԽԱՐԻՃԻՑԷ ՆԱԶԸՐԸ

Բրէնս Լօպանօֆըն վէֆաթըն-
տան պէրու Բուսիանըն խարիճի-
յէ նէզարէթինէ քիմին թային օ-
լլընաճաղը հազըրտա կազէթա-
լարճա ուզուլ ուզաալար մուպա-
հասա վէ միւթաալար կէլմիշ
իտի. զիւր Բուսիանըն պօլլընտն
սօնրա թուլթաճաղը խարիճի րօ-
լիթիգաաթ պիւթիւն էվրօպանըն
զիհնին իշլալ իտէն էն պէօյիւք
մէսէլէ օլմըլ տըր: Թիւրքիանըն
կաթաարըլընա վէ գըրկըլլարա
կէօրիլմէսի գաթաճըլ օլան Լօպանօ-
ֆըն զիւրի տաիթի պիլդէ նա-
խօշնաա իտէտէ, Բուսիանըն
արզուլարընը իլէրի կէօթիլմէք
իչիւն Բուսլարճա պէօյիւք էհէմի-
յէթի վար տըր, զիւր Լօպանօ-
ֆըն իթթիթիլաթ իթթիթիլ րօլիթի-
գա սալէսինտէ, շու սօն սէնէլէր-
տէ, քէք չօգ մուհիմ մէսէլէլէրտէ
Բուսիանըն էֆըբարը զալէպէ ի-
տապ, ումա՛մ Շարպտա թէէսի-
լինի տըթըմըլ տըր:

Սօն կիւնէլտէ կէլէն հաթա-
տիլէր՝ Բուս խարիճիյէ նէլարէ-
թինէ Կրաֆ Մուրապիլէվին թա-
յին օլլընաղընը պիւտիթիլմէքտէ
աիլլէր:

Թայմըզըն պէյանընա կէօրէ՝
մուամիլէյին թայինի իլէ Բուսիա
րօլիթիգաաթ թէպտիլ օլլընմաւը-
ճաթ տըր. Չար Նիքօլա հաղրէթ-
լէրի քէնտի շալաի րօլիթիգաաթ-
նա կիտիւպ, Յրանսա իլէ չիմ-
տիթի մինասիպէթիլտէ վէ տիկէր
աէվլէթլէր իլէ միւսալէհէտէ տէ-
վամ իտէճէք տիթ:

Ս. Ծնունդը հօրթուր միւնա-
սէպէթի իլէ, էվվէլէրի նիւսիլմէքիլին
իլապէսի նէշր օլլընմաւըլ տըր:

Պու սէնէնին 3 նիւսիլմէքիլ գա-
պուլ իտապտէ կազէթաճըլը կէրի
կէօնտէրմէյէն զաթլար ապօնէ սո-
յըլաճաթ տըրլար:

ՄԻԻԹԷՆԷՎՎԻՑԷ

Սթանպօլտան հիճրէթ իտէն էր-
մէնիլէրին աթտէթ իտէպիլմէքիլ
իչիւն, աիլիլէն վէրիլէն 15 կիւն
միւստէթ իւզէրինէ 75 կիւն տաճա
զամ՝ ու իլապէ օլլընտըլը րէսմէն
իլան իտիլմիշ տիթ:

Սթանպօլտան պիւր էվրօթա ճէ-
րիտէսինէ քէշիտէ օլլընտն թէլէ-
կրաֆ վէրկիլէրին տըթըրըլմաւը
սէպէպի իլէ, էլպաաաաա (Ալպա-
նիս) պիւր գաշ իիւզ Արնապիւտ-
լարըն՝ սիւաշանմըլ օլարագ, հի-
քիւմէթ տաիթսինի մուհասէրէ
իթթիթիլլէրին պիւտիթիլ իտէտէ,
հիւքիլմէթ կայէթ միւստէպիլտանէ
տաթմանուպ, իթթիլալըն թէվսի
(ընգաւաճիլ) օլլընմաւաթ իչիւն,
գուվվէի տաթթիլլէյէ միւրաճաթ
իթմէքսիլին սուլհէն իչին էօնիւ
ալլընմըլ տըր:

Տէյիթ քիլէկրաֆըն Սթանպօլտան
ալտըլը մալիւմաթա պիւնաէն՝

Թիւրքիանըն րաւաճա օլան ու-
զընթընըն աէֆի իչիւն, 4 միլիօն
լիւրալըլ պիւր իսթիգրապ թէքիլի
օլլընաճաղը գանն օլլընմագտա վէ
պու իսթիգրապը ալթը պէօյիւք
աէվլէթլէր թարաֆընտան քէֆա-
լէթ ալթընա ալլընաճաղը սէօյլէն-
մէքտէ իմիշ:

Էկէր Ինիլիթէրա քէֆիլ օլմագ
իսթէմէլ իտէ՝ Յրանսա վէ Բուսի-
անըն իշպու քէֆալէթի տէրէօհտէ
իտէճէքիլէրի մէմուլ օլլընմագտա
ալլը:

Պէլլին ահանաճէսի մուճիլինճէ
Պալլանիք հիւքիլմէթլէրինին Տի-
յունը ումալիլէի օմանիլլէտէն
հիսսէլլէրինէ իսապէթ իտէն ֆա-
իլլէրի էօտէմէլլէրի, վէ քէզա ու-
զուլ միւստէթտէն պէրի թէէսիլլէ
օլլընմաւաթ Պուլիարիա վէրկիլինին
իլթա օլլընմաւը հազըրտա իգ-
թիլաալընը իճրաաթ իչիւն Պապը
Ալի էլլիլէրինին թէվաաաթլընը
(միշտաաթլիլին) թէքիլի իթմիշ
տիթ:

Մալլիյէ վէ զապիլլէյէ նէզարէթ-
լէրի նէշտինէ 4 միւլապիլ թային
օլլընմաւը թաաաթիլ օլլընմաւը, պօլ-
լարըն իթիսի Աստիլալը, պիւրի
Ջուիլլէրիալը վէ պիւրիտէ Պէլի-
քալը իմիլլէր:

Պապը Ալի օմանըլ պանգաալըն-
տան 300000 իլրա իսթիգրապ իթ-
մէք իչիւն միւլէքքէլէտէ պօլլը-
նիթ:

Իւշ ալ մուգաթտէմ կրուքօֆ
բաշա Սուլթանըն պիւր մէքիլ-
պիլին Ալլման իմքէրաթօրընա կէօ-
թիւրմիշ իտի, կէլէն կիւն բաշաի
մուամիլէյի իմքէրաթօրտան հէմէ-
կէ տալլէթ օլլընմըլ իտէտէ՝ Սուլ-
թանըն մէքթիլպիլին տաիթ իմքէ-
րաթօր հիչ պիւր ճէվապ վէրմէ-
միշ տիթ. պու իտաաաաաա պալը
կազէթալարըն էֆըբարընճա՝ իմ-
րէրաթօրըն Սուլթանա ճէվապ
վէրմէմէսի, Սթանպօլ էլլիլէրին-
տէն ալլը պիւր թէպալիտէ պու-
լլընմըլ օլմաճագ վէ օլ վէհիլէ տն-
լարըն թէէսիլլէրի գըրմաճագ էֆ-
քիւրընա մէպնի իմիշ:

Լը Թաւըն Սթանպօլ մուլապի-
րի պա թէլէկրաֆ աթիտէքի մու-
լիւմաթ վէրմիշ տիթ:

«Իթալիա թագաաաաաաա Սէ-
րալտա (Երըլըլ) իսթիլաաաաա օլլընտն
պիւր մէմուլ Թրապիլգօնա մէնֆի
հօլլանըլմըլ օլտըզլընտան՝ իթա-
լիա էլլիսի Մ. Բանդա՝ մահէլի
մէքքիւրէ կիլմէկէ հաղըր պու-
լլընմագ իչիւն մայէթ վարօրընա
(սթաիլիլէր) էմր վէրմիշ տիթ: Պու
սէպէպտէն թրապիլգօնա գըրկըն
օլմըլ տէյիւ էսաաալը շայէալար
մէյտանա չըգմըլ տըր:

Շայանը էմիլլէթ մէնպալարտան
ալլընտն մալիւմաթա պիւնաէն էլան
Սթանպօլ մահպիլհանիլլէրտէ 100
գաաաթ էրմէնիլլէր պօլլընիթ:

ՊՈՒ ԿԻՐԻՏԻ

ԹԵԼԷԿՐԱՖԻԱՐՏԱՆ

(Աժանա Պալլապիլ)

Սթանպօլ, 7 Յունիլ.

Սուլթանըն վէլաաթիլ (Ծնունդ)
միւնասէպէթի իլէ տօնանմաաա
պիւր տէֆա թօֆ աթըլմաալընա էմր
չըգմըլ տըր:

Յիլէնկ աթմաճագ վէ աթէշ օ-
յունալը իճրա իթմէմէք իչիւն
տաիթի էօլլէնտէ հիլէ էմր չըգալը:

Պիւր թիւրք զապիլթի՝ իւրեա-
ալընտա պիւր ապիլ կէօրիլլէ, վէ
պու ապիլ մէրգուլմագալիլթէ՝ իլուպ
ճաթիլինէ կիտուպ, օրաաաա պուլու-
նան ապիլ կաթաալընը ալմաալընը
էմր, վէ տիւսիլլէրի գաթլ իթմէ-
նին վապթը կէլմիշ օլտըզլըն պէ-
յան իթմիշ տէյիւ սէօլլէնմէքտէտիթ

ՀԱՅ--ՌՈՒՄԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1897

Թ Ո Ւ Ա Ն Ի Ն

Կը պարտաւէ ժաւանակագրու-
քիւն Երեւելի տնցից աշխարհի,
Համառօտ գիտելիք ի վերայ տօ-
մարին Հայոց, Երկու Ռ: անաւոր
Դռն օրացոյցը, Ե իրր յաւելում՝
Տիրապոյժ Երաւագիր վերջին աւ-
ցից Հայաստանի, որ կիտա միա-
յոթ է Տարեցոյցին մէկ աշխա-
տակցին անակնկալ հիւանդութեան
պատճառով: Սակայն հեղինակը,
Տէր Ղեւոնդ քահանայ փափաղտան,
կը խոստանայ քիչ ժամանակի մէջ
ամբողջ Յաւելումը, որ մօտ 200
էջէ պիտի բաղկանայ, առանձին
ապագրել և ձրի զրկել Տարեցոյցը
գնդներուն: Երկը կը բաղկանայ
230 էջէ, կը պարտնակէ 17 ման-
րանկար պատկերներ և կը ծախուի
հետեւեալ գիներով:

Թղթակազմ՝ 1 ֆրանկ,
Լաթակազմ՝ ծաղկեկար շըր-
թունքներով 1,50 ֆր.
Փառակազմ՝ 2 ֆր.
Գնել փափաքողները պարտին
գիմել Արթ. Հեղինակին ի կալայ:

ՀԱՅԱՆԱՆ

ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գոհացուցիչ պայմաններով կը
հայթայթէ Հայերէն, Անգղիերէն և
Գաղղիերէն գրաագրքեր, Դպրացի
և գրասենեկի զանազան պիտոյք:
Գրեանց ցանկը գալուցայ ձրի կը
տրուի: Գիմել Մ. Խաչիկեանի,
Վառնա, Օթէլ Պուլիարիա, թ. 8:

Գրաառնա հասած են նաև Բարիլի
Մ. Փորթուգալեան գրաառն Աղ-
գոյի զրեանց նմոյշները: Քիչ օ-
րէն՝ մեծ քանակութեամբ:

ՍՐՃԱՐԱՆ «ԱՐՄԷՆԵԱՆ» Վ Ա Ռ Ն Ա

Բողոքականաց ժողովարանին դէմ

Նորահասաաաա ալա սրճարանը,
ուր երեկոյնները միայն ազգային
երգերու հղանակներ պիտի նուագ-
ւին, իր զուտ հասոյթին հարիւ-
րին 10 յաաաաաաա է բարենը-
պատակ ընկերութեան մը: Յու-
սալի է ուրեմն որ հայ հասարակու-
թիւնը պիտի փուլթայ քալալիլ
սոյն հաստատութիւնը, ուր պիտի
գտնուին ազգային ազատ թիթիթի